

Divan Edebiyatı - 4

1. I. Siyer: Hz. Muhammed'in dış görünüşünü ve niteliklerini anlatan manzum ve mensur eser.
II. Lugaz: Konu edinilen bir şeyin özelliklerini söyleyerek ne olduğunun bilinmesini istemek amacıyla düzenlenen şiir.
III. Tehzil: Ciddi bir esere alay tarzında nazire yazma, şakalı bir anlatıma çevirme.
IV. İmale: Aruz vezninde kısa okunması gereken heceyi ölçüye uydurmak için uzun okuma.

Numaralanmış terimlerle ilgili açıklamalardan hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) I ve III.
D) II ve IV.   E) III ve IV.

2. Padişahum yazuk degül mi bana
Hidmetüm bunca yıllar ola hebâ

Koca Serdar gibi bir gâzî
Eyleyüp ben hakîre i'zâzî

Nice sancaklar eyledi teklîf
İhtiyar itmedüm bu abd-i zaîf

Ne mu'înüm ne hod-zahîrüm var
Vüzerâdan ne dest-gîrüm var

Hazret-i pâdişâha kaldı hemân
Mansıb olmak bu bendeye ihsân

(hidmet: hizmet; hakir: kudretsiz; i'zâz: ikram etmek; ihtiyâr etmek: razı olmak / istemek; abd: kul; zaîf: güçsüz; mu'în / hod-zâhir: yardımcı; vüzerâ: vezirler; dest-gîr: elden tutan; mansıb: makam, mevki; ihsân: yardım)

Bu metin aşağıdaki edebî türlerin hangisinden alınmıştır?

- A) Letaifnâme   B) Münşeat
C) Kısas-ı Enbiya   D) Tezkire
E) Menakıbnâme

3. **Aşağıdaki dizelerin hangisi dinî-tasavvufi bir içeriğe sahip değildir?**

- A) Cennet cennet didükleri
Bir ev ile birkaç hûrî
İsteyene virgil anı
Bana seni gerek seni
- B) Sûretâ gerçi Muhammed son idi
İllâ ma'nâda kamudan ön idi
- C) Şükür ni'met oldu çü şükr ister ol
Sana şükre yâ Rabbi kim bula yol
- D) Sensin İbrâhîm'e viren 'azm ü İsmâ'il'e sabr
Hem viren Ya'kûb'a hüzn ü Yûsuf'a hüsn ü cemâl
- E) Künc-i gurbetde niçün kaldım efendim böyle
Bildir aslın bana Allâh'ı seversen söyle

4. I. Şarkı, klasik Türk edebiyatına özgü nazım şeklidir.
II. 12. yüzyıl sonlarından 17. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzun bir dönem etkisini sürdürmüştür.
III. Divan edebiyatı, Türk edebiyatının İslam medeniyet dairesinde Arap ve Acem edebiyatları yanında oluşturduğu büyük bir edebiyat koludur.
IV. Aruz ölçüsü tercih edilmesine rağmen nadir de olsa hece ölçüsüyle söylenmiş örnekler vardır.
V. Şiir merkezli bir edebiyattır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde divan edebiyatıyla ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) I.   B) II.   C) III.   D) IV.   E) V.

5. • Ahmed Paşa'ya aittir. Fatih Sultan Mehmet'e hitaben yazılan bu eser 35 beyittir.
• Kâtip Çelebi'nin kaleme aldığı, coğrafyaya dair bir eserdir.
• Kişinin dış görünüşünden karakterini tespit etmeyi konu edinen eserlerdir.
• Fuzuli'nin Hz. Peygamber'e duyduğu sevgiyi dile getirdiği 32 beyitlik naatıdır.

Bu maddelerde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Muhammediye   B) Cihannüma
C) Kerem kasidesi   D) Kıyafetname
E) Su kasidesi

6. Aşağıdaki beyitlerin hangisinin kafiyesi diğerlerinden farklıdır?

- A) O çârsûda ki nakd-ı niyâza bakmazlar
Metâ'-ı kâle-furûşân-ı nâza bakmazlar
- B) Âşık olduğum tuyaldan yüzüme bakmaz habîb
Yöresine ugramaz ölümlü bîmârun tabîb
- C) Âşık ana dirler ki giçe cân u serinden
Dost vaslı için seller aka dîdelerinden
- D) Ol hilâl ebrunu gördükce gözüm giryân olur
Âdet oldur kim görünse mâh-ı nev bârân olur
- E) Taştı yaşım deniz gibi sâhili vü kenârı yok
Mevc-i gam-ı zamânedен fülk-i dilin karârı yok

7. 'Acemdür. İsmi Mehmed'dür. Menâsıb-ı celileye mutasarıf olan kuzât-ı sencîde-sıfâtdan olup hüsn-i hatla nak-kâş-suver-i inşâ olmanın Merhûm Ganî-zâde Efendi'nün mektûbcısı olmuş-ıdı. Sâhib-ihtirâ' şâ'irdür. Ammâ eş'ârî nâdirdür. Bu beyt-i latîf zâde-i tab'-ı şerîfleridir:

Gümânda idi gönül dür iken o mâh-ı cebîn
Visâline irerüm şimdi geldi bana yakîn
Bin otuz beşde İstanbul'da fevt oldı.

Bu metin parçası aşağıdaki edebî türlerin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Şehrengiz
- B) Seyahatname
- C) Tezkire
- D) Sihhatname
- E) Kıyafetname

8. Sen kim gelesin meclise bir yer mi bulunmaz
Baş üzere yerin var
Gül goncasının gûşe-i destâr senindir
Gel ey gül-i ra'nâ

[Ey gül goncası, sen meclise gelirsin de sana bir yer bulunmaz mı? Başımızın üzerinde yerin var. Sarıklarımızın köşesi sana ayrılmıştır. Ey güzel gül, sen (yeter ki) gel!]

Bu dizelerde aşağıdaki edebî sanatlardan hangileri vardır?

- A) İstiare - İstifham
- B) Kinaye – Telmih
- C) İstifham - Teşhis
- D) Nida – Hüsnütalil
- E) Tevriye - Tezat

9. Aşağıdaki metinlerden hangisi ayrıç içindeki terimle ilişkili değildir?

- A) Binüp her bir file dört er bahadur / Savaş idüp nice kol bud uradur // Çü şâhun filleri meydana girdi / Piyâde eyleyüp çok atlu kırdı // Yitüp her kime bir hortum çalardı / Çalap hakkı çelik bigi çalardı (Gazavatname)
- B) Seyyâhân-ı berr u bihâra ma'lûm ola ki bu Karadeniz'i seyâhat edüp im'ân-ı nazar ile gavvâsı olup temâşâ etdiğimiz hesabı üzre bu boğazdan Karadeniz'in tûlu Anadolu cânibine şimâle gidüp tâ Faşa Çayı boğazına varınca bin beş yüz mildir ve yine Boğazdan tâ Azak Kal'ası bucağına varınca iki bin mîl tûlu bir Karadeniz'dir. Anadolu ve Rûmeli cânibinde bu Karadeniz'e bin yedi yüz sağır ü kebîr nehr-i azîm mahlût olur. Cümlesinden ulu nehr-i azîm Rûmeli'nde nehr-i Tuna'dır. (Seyahatname)
- C) Sünnet mahallinde yetmiş seksen pâre toplar ve kunbara atılıb şenlikler olundu ve âhşâm namazından sonra birkaç kulle ve âdem tasvirlerin getürüb meydâna kodılar ve dürlü dürlü fişekler atılıb seyr ü temâşâlar gösterdiler. (Surnâme)
- D) Ya'nî Hazret-i Resûl-i Ekrem sallallâhu ta'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretleri orta boylu idiler, ne itidâlden ziyâde uzun ve ne katı kısa idiler, meyilleri tûl canibine idi. Ve ne süd akı gibi ak ve ne ziyâde gendüm-gün idi. Ve mübârek mûy-ı dîlcûyları ziyâde kıvrırcık değil ve ziyâde gevşek değil, orta idiler. (Kırk Hadis)
- E) Hâsılı efendim, ben seni bilirim ve senün muhabbet ve rızânı isterim, gayrun sözi ve âvâzı yanımda dâne-i hardal degildir. Efendim sen hemân sag ol, ben kulunı gönlünden çıkarma ve aralıkda ân-ı vâhîde gelüp kulunla ülfet eylemek lutf u merhametine merhündür. Ve duâ dimişsin ki ne güne duâdur? Kâğıd ile ilâm eylesen ki a benim efendim, çok söyledim, mübârek başun agrıtdım, afvun recâ ıderim. Bâki hemişe Hıfz-ı Hudâ'da mahfuz olasin. (Münşeat)

